

הגדול מכולם

www.Maariv.co.il

מעריב

מהדורת יום שישי, 25 בפברואר

| כרטיסי ברכה | שלח דף | לוח מעריב |

חפש במעריב

שער
חדשות
היום
ספורט
עסקים
פנאי
דעות

מוסף שבת
סופשבוע

ספרות
תרבות
מגזין עסקים
אקשן
נשים
לבריאות

סגנון
מדע

מגזין און-ליין
מעריב ילדים

את
גורמה

סובב עולם

מזג אוויר
איור היום

תמונת היום

בדיחת היום

צ'אט

טוטו

לוטו

נתב"ג

דפי-זחב

מהדורה:

תאריך

07-03-2000

בארכיון עיתונים

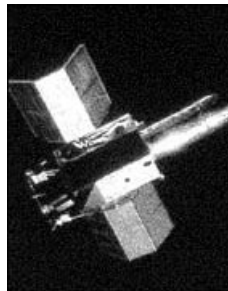
דפדף

חפש ב- yahoo

חפש ב- AltaVista

חפש ב- MetaCrawler

חפש



הלוויין האירופי "חי"
19 שנה

הארכיון הלאומי לנתוני על-סגול

לויין מחקר אירופי שפעל 19 שנה סיפק למדענים מידע נרחב על גרמי שמיים רבים. מהיום, מאגר המידע הזה פתוח לקהל הרחב - דרך האינטרנט

עידן חדש במחקר האסטרונומי החל עתה - בעולם ובישראל - עם פתיחתו של ארכיון הנתונים הענק שאסף לויין המחקר והתצפית האירופי IUE שהופעל בתחום העל סגול (ראה מסגרת). לא זו בלבד שמעתה מתאפשרת גישה נוחה ומהירה לכל דורש - חוקר, תלמיד, "סתם" סקרן וסטודנט - לנתונים רבים, הם גם נשמרים "קרוב לבית", בארכיון הלאומי הישראלי שבאוניברסיטת תל-אביב הפועל בנושא זה גם כ"זרוע הארוכה" של ארכיון עולמי.

הלוויין IUE נבנה כמייזם משותף לסוכנויות החלל של אירופה (איס"א), ארה"ב ובריטניה. כששוגר לחלל ב-1978, נקבע שמשימתו היא איסוף נתונים ספקטרליים מגרמי שמיים. המשימה נועדה לשלוש שנים בלבד. אבל הוא המשיך לפעול עד ספטמבר 1996.

לא היה זה הלוויין הראשון שנועד למשימה זו - וגם לא האחרון. יחודו בכך, שלפי שעה הוא "האריך חיים" בחלל יותר מכל לויין אחר כמותו. פעולתו הופסקה רק מחוסר תקציב.

קרינת העל-סגול שאותה דגם וחקר הלוויין, נפלטת בעיקר מגופים חמים מאוד - כוכבים, גלקסיות וגרעיני גלקסיות - ולמעשה היא נושאת מידע, חשוב להבנת היקום. למרבית הצער, קרינת העל סגול איננה חודרת בעד האטמוספירה וכדי לחקור את השמיים בתחום העל-סגול - יש להעלות לחלל מכשירי מדידה רגישים מאוד, על גבי לויינים.

במשך שני עשורי פעילותו, בחן הלוויין את התפלגות האנרגיה בשביטים וביצע תצפיות של כוכבי לכת במערכת השמש. יציבותו המרשימה איפשרה מעקב אחר תופעות משתנות בזמן - כמו פעילותם של השביטים במרחקים שונים מהשמש.

תצפיות IUE איפשרו מעקב אחר השתנות אור העל-סגול באזורים קרובים מאוד לחורים השחורים הענקיים שבגרעיני הגלקסיות הפעילות. מדידות אלה איפשרו להעריך את גודלם של החורים השחורים הענקיים, וכן לברר את מנגנון פליטת האור באזורים הסמוכים להם - שם כוכבים שלמים נבלעים לתוך החורים השחורים.

כל תכולתו של ארכיון הנתונים שסיפק הלוויין - עובדה מחדש, בסיום משימתו. בוצעו בהם תיקונים מכורח השינויים שחלו עקב השתנות תכונות הטלסקופ או הלוויין במשך שנות הפעילות שלו בחלל. עתה כל אלה מוכנים לשימושם של המדענים, להמשך מחקריהם.

במאגרים הלאומיים השונים שהצטרפו לפרוייקט, שמורים העתקים מכל המידע שסיפק הלוויין - וכך מתאפשרת גישה מקומית מהירה.

עד כה, משימות חלל שונות בנו בעקבותיהן ארכיונים מרכזיים. אלא שכאשר באו משתמשים לשלוף את הנתונים מהמאגרים הללו, הם נתקלו בקשיי תקשורת, בקצב העברת נתונים נמוך ואיטי, ועוד.

הארכיון שנבנה באוניברסיטת תל-אביב יהיה פתוח לכל משתמש אינטרנט ויאפשר שליפת נתונים לישראלים - במהירות.

מעריב עיתונים © כל הזכויות שמורות All rights reserved